

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ФЕМ ІМЕНІ ОЛЕГА БАЛАЦЬКОГО
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.

В.М.Боронос

« ____ » _____ 20__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

«Система оподаткування України і шляхи її удосконалення»

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник роботи:

Шкодкіна Ю.М.

Студент:

Дудко В.М.

Група:

Ф - 61

Суми
2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, проф.
В. М. Боронос
« ____ » _____ 2020 р.

**ЗАВДАННЯ
до дипломної роботи**

Студент (-ка) групи Ф-61 інституту ННІ ФЕ М ім. О. Балацького
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Дудко Вікторія Миколаївна

Тема роботи: «Система оподаткування України і шляхи її удосконалення».

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від « ____ » _____ 2020 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи « ____ » _____ 2020 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні і законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників.

Зміст основної частини роботи (перелік питань, що підлягають розробці:

1. Теоретичні основи податкової системи.
2. Аналіз сучасного стану податкової системи України.
3. Основні напрямки удосконалення податкової системи України.

Дата видачі завдання: « ____ » _____ 2020 р.

Керівник дипломної роботи: Шкодкіна Ю.М. _____

Завдання прийнято до виконання « ____ » _____ 2020 р. _____

РЕФЕРАТ

Дипломна робота 33 стор., 1 таблиця, 19 рисунків, 58 джерел.

Мета роботи – дослідження сучасного стану податкової системи України та визначення напрямків її вдосконалення.

Об’єкт дослідження – податкова система України.

Предмет дослідження – фінансові відносини, які виникають в процесі функціонування податкової системи України.

Методи дослідження, які були використанні в процесі дослідження та обробки матеріалів: абстрактно-логічний, графічний, порівняльний, вертикальний (структурний), горизонтальний (часовий) фінансовий аналіз.

Структура роботи. Основна частина випускної роботи складається з трьох розділів. У першому розділі визначені теоретичні основи податкової системи сутність, структура та принципи ознаки, функції та призначення її побудови. У другому розділі досліджені аналіз сучасного стану податкової системи України, динаміка та структура податкових надходжень. У третьому розділі визначено основні напрямки удосконалення податкової системи України та заходи з оптимізації системи оподаткування України.

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ, ОПОДАТКУВАННЯ, ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ, ПОДАТКИ.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ	7
1.1 Податки: сутність, ознаки, функції та призначення	7
1.2 Податкова система: структура та принципи її побудови	10
2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	14
2.1 Характеристика сучасної податкової системи України	14
2.2 Динаміка та структура податкових надходжень до Державного бюджету України	16
3 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	20
3.1 Напрями реформування податкової системи України	20
3.2 Впровадження заходів з оптимізації системи оподаткування України	22
ВИСНОВКИ	25
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	28

ВСТУП

Актуальність теми. Налагоджена податкова система це відображення ефективної податкової політики кожної держави. Податкова система – складається з податків, зборів, внесків до бюджету, обов’язкових платежів, цільових фондів, які функціонують на законодавчому рівні. Складові системи оподаткування визначаються соціально-економічним розвитком податкової політики країн. Система оподаткування є важелем взаємодії сплати податків, пільг, фінансових санкцій та формує вимоги до оцінки діяльності господарства в державі.

Тому, сьогодні проблематика дослідження впливу податкової системи на важливі економічні процеси є актуальною. Аналіз впливу різних несприятливих тенденцій допомагаю удосконалити механізми ефективної політики оподаткування.

Метою дослідження є дослідження сучасного стану податкової системи України та визначення напрямків її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- визначити сутність, ознаки, функції та призначення податків;
- розкрити сутність, структуру та основні принципи податкової системи;
- дослідити динаміку та структуру податкових до Державного бюджету України;
- розглянуть основні напрямки реформування податкової системи України;
- запропонувати заходи з оптимізації системи оподаткування України.

Об’єктом дослідження – є податкова система України.

Предметом дослідження фінансові відносини, які виникають в процесі функціонування податкової системи України.

Методи дослідження, які були використанні в процесі дослідження та обробки матеріалів: абстрактно-логічний, графічний, порівняльний, вертикальний (структурний), горизонтальний (часовий) фінансовий аналіз.

Структура роботи. Основна частина випускної роботи складається з трьох розділів. У першому розділі визначені теоретичні основи податкової системи сутність, структура та принципи ознаки, функції та призначення її побудови. У другому розділі досліджені аналіз сучасного стану податкової системи України, динаміка та структура податкових надходжень. У третьому розділі визначено основні напрямки удосконалення податкової системи України та заходи з оптимізації системи оподаткування України.

Фактологічну (інформаційну) основу складають наукові публікації вітчизняних і зарубіжних вчених, законодавчо-нормативні акти, власні розрахунки автора.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

1.1 Податки: сутність, ознаки, функції та призначення

Податки – це категорія виробничих відносин (економічних й фінансових), регулююча відносини держави з юридичними й фізичними особами в ринкових умовах [1].

Демченко О.О. визначає податки, як: «податки – це сплата в обов’язковому порядку платежів фізичних та юридичних осіб до бюджету (центрального, місцевого), відповідно до визначених законом умов певної держави» [22, с. 44].

Податкові відносини виникають між формами власності направляючи фінансові потоки коштів платників податків до держави. Визначимо характерні особливості податку (рис. 1.1).

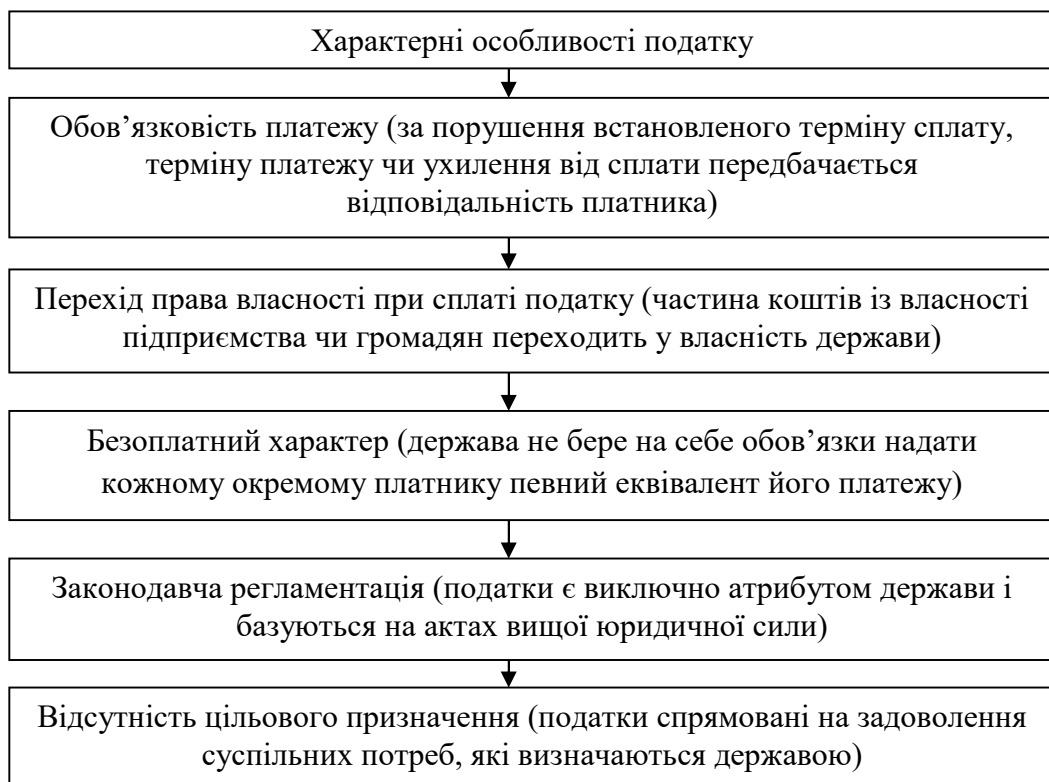

Рисунок 1.1 – Характерні особливості податку [45, с. 65]

Основним завданням податку є утримання державних структур та їх фінансової підтримки. У Податковому Кодексі України існують поняття – податок та збір. Елементи оподаткування мають специфічні особливості податків, які організовують процеси фіскальних правовідносин учасників ринку (рис. 1.2).

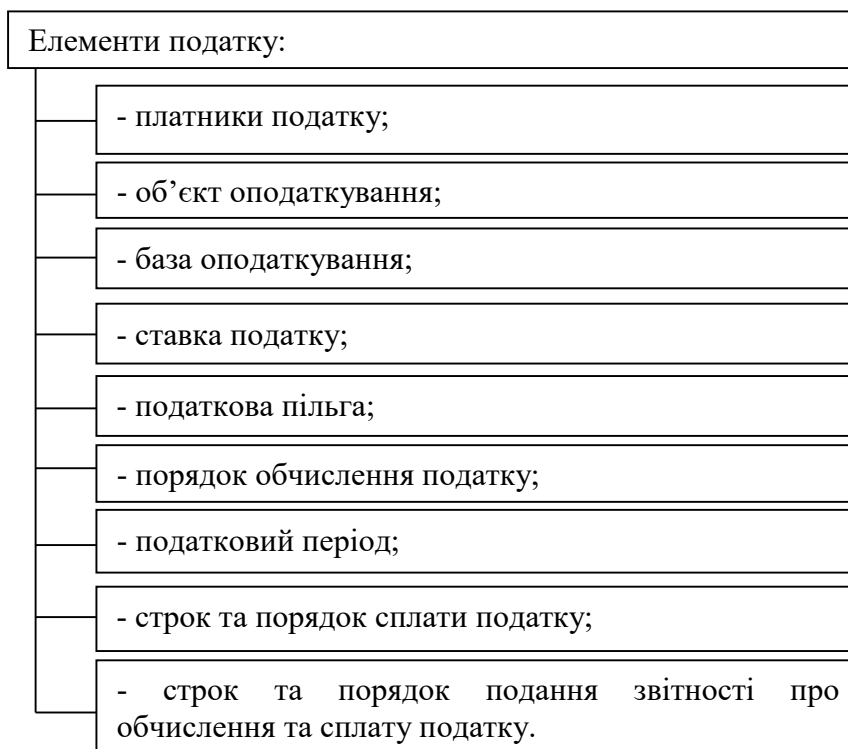

Рисунок 1.2 – Складові елементи податку [39, с. 75]

Соціально-економічний аспект податків є найбільш ефективним в застосуванні всіх функцій разом (рис. 1.3).

Рисунок 1.3 – Функції податків [39, с. 76]

Фіскальна функція формує фінансові ресурси (матеріальна основа) держави через залучення податків, тому до податків висуваються вимоги:

- рівнонапруженість (податки надходять рівномірними частинами визначеними у бюджетному році);
- стабільність (забезпечуються гарантії просині в законі);

– рівномірність (рівномірне надходження на всі територіальні рівні).

Регулююча функція – регулює соціально-економічні аспекти економічних рівнів (спеціальні механізми). Функція контролю сприяє якісним та кількісним пропорціям соціально-економічних аспектів з розподілу та перерозподілу ВВП (податкові органи). Податки класифікуються за ознаками, цілями та завданнями згідно інтересів учасників ринку (рис. 1.4).

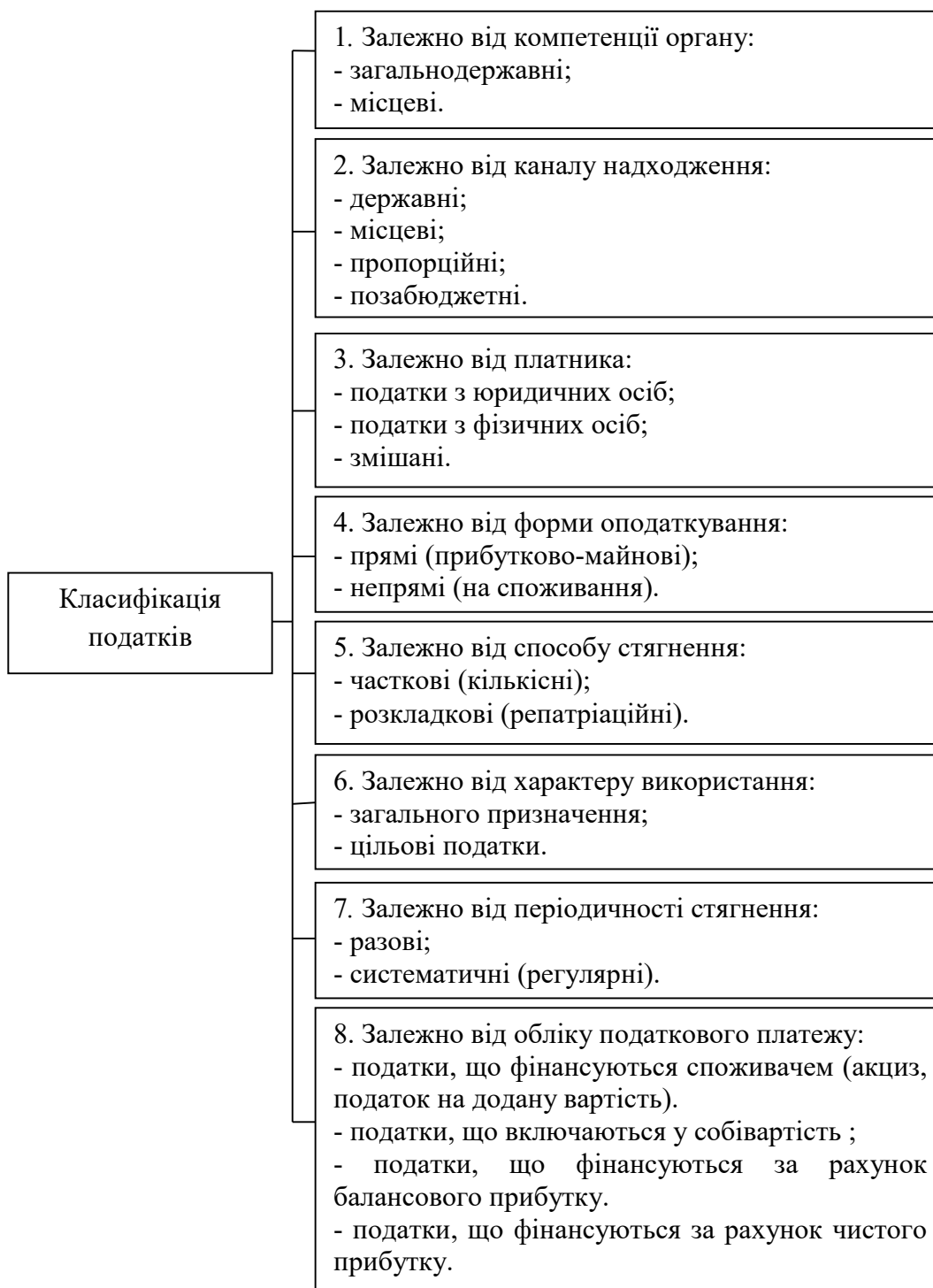

Рисунок 1.4 – Класифікація податків [33, с. 12]

Державі, як суб'єкту економіки, потрібні кошти, тому податки є джерелом цих надходжень. Саме формування розвиненої податкової системи є вагомим економічним регулятором ринкових відносин (механізмом управління).

1.2 Податкова система: структура та принципи її побудови

Податкова система – це складна структура, яка поєднує елементи. Елементами податкової системи – це податки, збори та інші обов'язкові платежі. Оподаткування виконується відповідно до системи певної країни.

Законодавство встановлює податки, їх стягнення, визначає права й обов'язки платників, повноваження.

Мельник В.М. визначає, що: «податкова система – складається з податків та зборів, які мають визначені принципи, порядок та функції процесів оподаткування» (рис. 1.5) [33, с. 8].

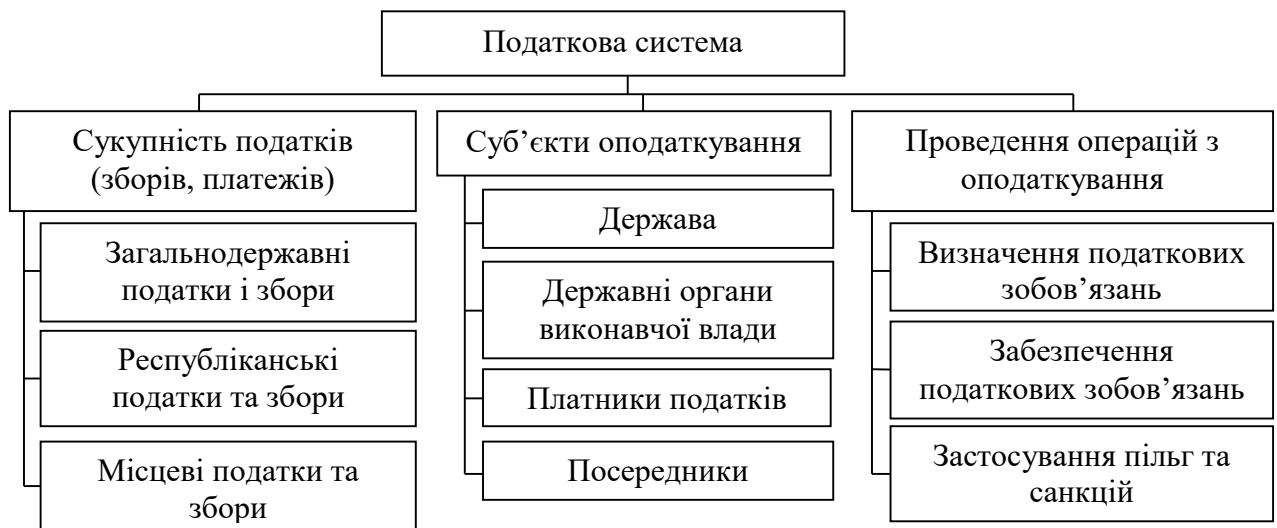

Рисунок 1.5 – Податкова система та її складові [33, с. 10]

Податкова система України складається з підсистем:

- оподаткування юридичних осіб;
- оподаткування фізичних осіб;

– збори в державні цільові фонди.

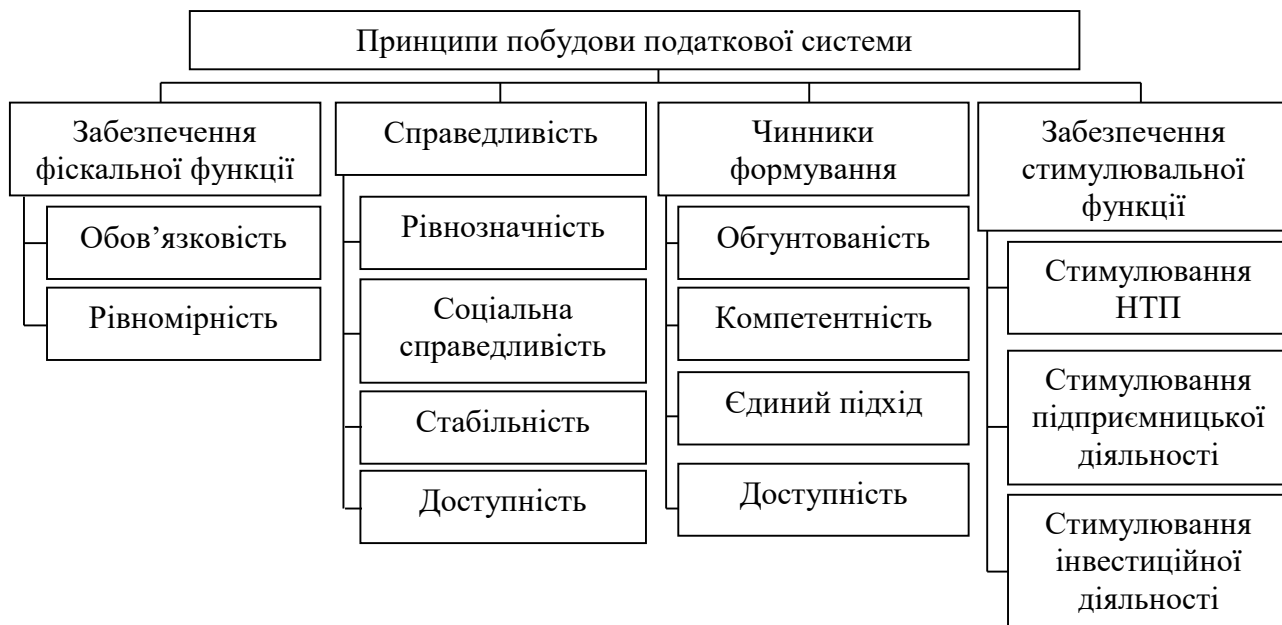

Рисунок 1.6 – Принципи побудови податкової системи [39, с. 75]

Проаналізуємо принципи системи оподаткування:

- стимулювання технологій (нові технології в виробництві, науково-технічний прогрес);
- стимулювання інвестиційної діяльності (пільги);
- обов'язковість (становлення норм, визначених платежів, відповідальність за порушення);
- рівнозначність та пропорційність надходжень рівних частин податків й зборів;
- рівність обов'язків сплати податків й зборів;
- соціальна справедливість (економічний обґрунтований неоподатковуваний мінімум доходів громадян);
- стабільність (незмінність податків й зборів);
- економічна обґрунтованість (показники розвитку національної економіки);
- рівномірність (строки сплати).

Структура податкової системи, принципи її побудови та напрями розвитку визначені факторами.

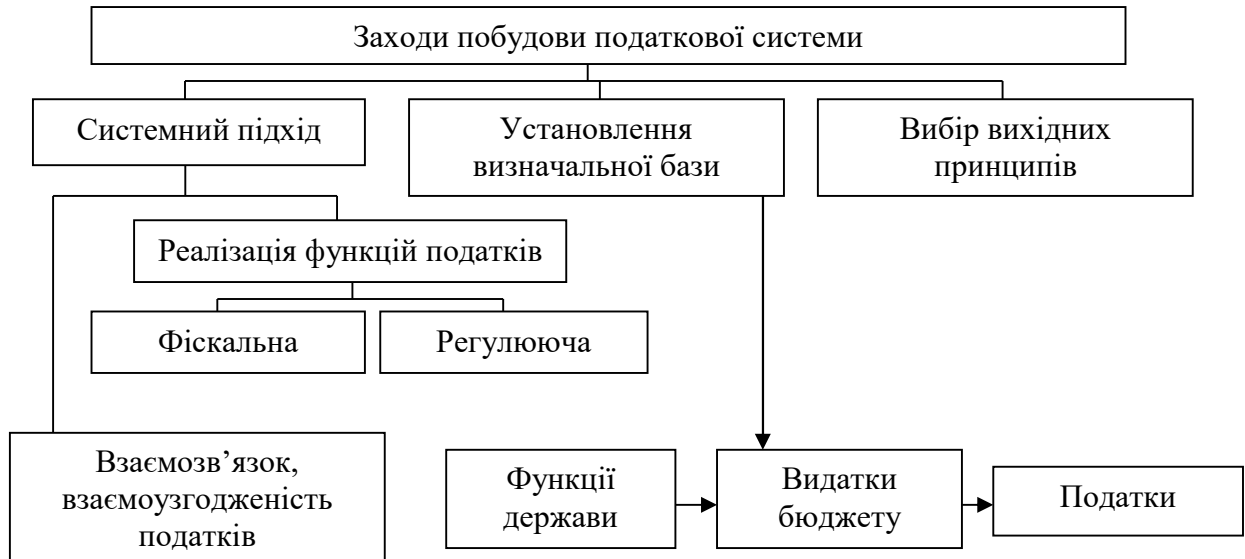

Рисунок 1.7 – Вимоги до побудови податкової системи [39, с. 76]

Відносини платників податків та держави регулюються спеціальними уповноваженими органами, за певними групами:

- органи державної влади та платники: визначення порядку сплати ставок, пільг, відповідальність;
- органи державної влади та місцевого самоврядування: установлення обов'язків для кожного органу – визначати місцеві й загальнодержавні податки;
- органи державної законодавчої влади та контролюючі органи: правовий статус, адміністрування, відповідальність за дотримання законодавства (стягнення податків);
- контролюючі органи та платники: механізм поєднання прав та взаємних обов'язків.

Організаційний та управлінський рівень податкової системи в діяльності використовує нормативні акти (податкове законодавство).

Об'єктивним чинником податкової системи – є розвиток економіки країни. Об'єктивні чинники поділяються за напрямками:

- вплив форми виробництва: натуральне господарство (натуральна форма); товарно-грошові відносини (грошова форма);

- вплив відносин власності: вагомість державної форми власності (задовольняти потреби держави); товарно-грошові відносини (приватні особи);
- вплив концентрації виробництва: розвиток суспільних потреб (контроль умов конкуренції), розширення міжнародних відносин;
- вплив збільшення ВВП: достатній рівень доходів;
- вплив відносин розподілу: різні форми доходів; диференціація доходів; структура податків; формування обсягу доходів до бюджету.
- вплив форми державного правління (демократія).

Суб'єктивними чинниками – є індивідуальні інтереси: суспільства, груп (колективів) та членів суспільства.

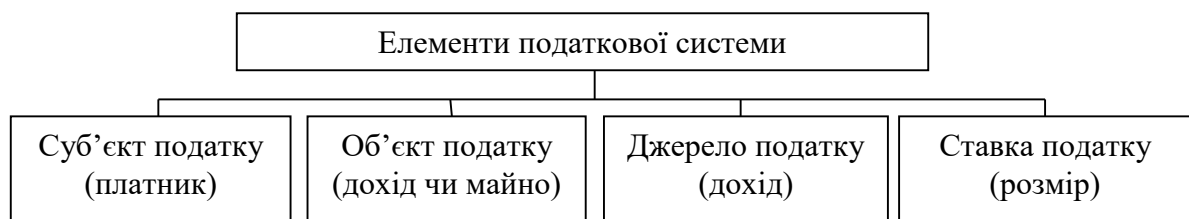

Рисунок 1.8 – Елементи податкової системи [45, с. 256]

Джерелом податку – є дохід від податку.

Ставка податку – це величина податку: вартість доходу, вартість земельної ділянки тощо.

В системі оподаткування існують: тверді, пропорційні, прогресивні та регресивні ставки податків.

Вибір елементів податкової системи України є основою для мобілізації коштів в певному обсязі. Визначення розміру коштів залежить від видів податків.

Податкова система – складається з податків, зборів, внесків до бюджету, обов'язкових платежів, цільових фондів, які функціонують на законодавчому рівні.

Налагоджена податкова система це відображення ефективної податкової політики кожної держави, тому проаналізуємо сучасний стан податкової системи України.

2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

2.1 Характеристика сучасної податкової системи України

Сучасна податкова система України складається із державних та місцевих податків й зборів. Загальнодержавні податки та збори встановлюються Податковим кодексом, обов'язкові до сплати в межах України. На рисунку 2.1 проаналізовані доходи, які надійшли до зведеного бюджету України за період з 2011-2019 рр. [7].

Рисунок 2.1 – Показники дохідної частини зведеного бюджету [2]

На рис. 2.2 схематично представлено розподіл бюджету України за різними сферами.

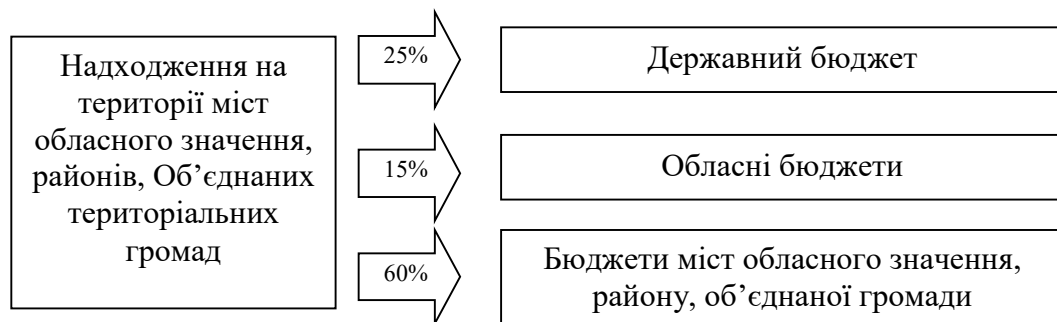

Рисунок 2.2 – Розподіл бюджету України за різними сферами [2]

Сума неподаткових надходжень у 2019 р. до зведеного бюджету складве 25,8 млрд грн, що на 0,8 млрд грн (2,9%) більше ніж у 2018 р. Частина коштів у 2018 р. надійшла від продажу 4G ліцензій у сумі 3,1 млрд грн. (рис. 2.3) [7].

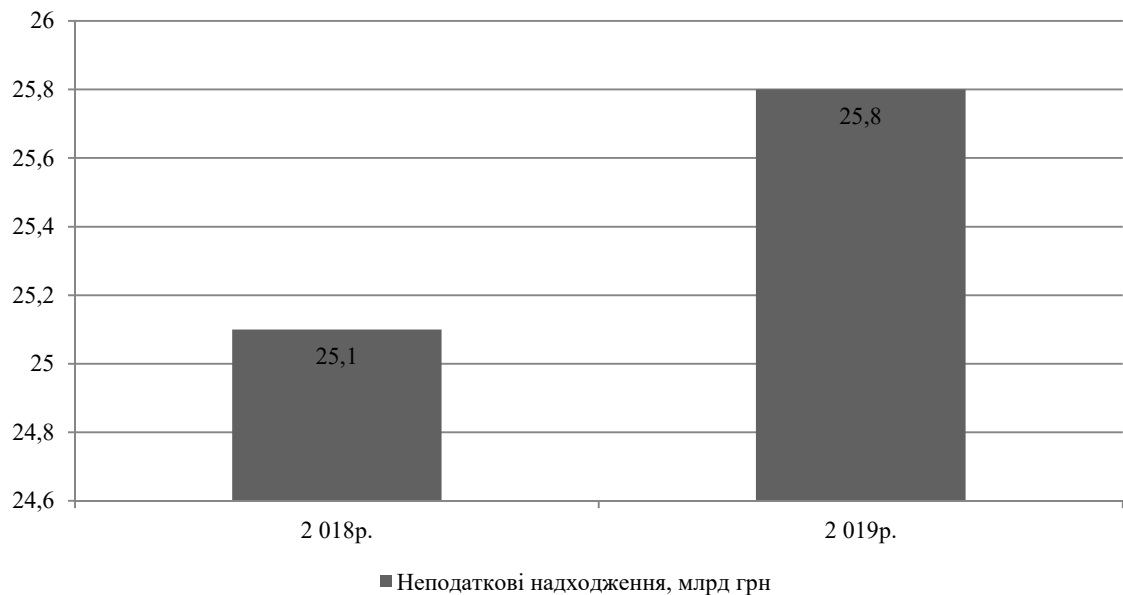

Рисунок 2.3 – Динаміка неподаткових надходжень 2018-2019 рр. [7]

По основним джерелам неподаткових надходжень спостерігається зростання доходів від частини чистого прибутку та дивідендів у 2019 р. на 0,7 млрд грн (32,1%); збільшилися власні надходження бюджетних установ збільшилися на 0,85 млрд грн (6,9%); збори державного пенсійного страхування з певних видів господарських процесів збільшилися на 0,7 млрд грн (43,2%). Такі збільшення показників пов'язані з реєстрацією прав власності на легкові автомобілі у зв'язку з пільговим розмитненням машин на іноземних номерах.

За даними Державного казначейства України, до загального та спеціального фонду державного бюджету у 2019 р. отримано 1050612 млн. грн. податкових надходжень. В період з 2016-2019 рр. спостерігається динаміка до збільшення податкових надходжень до зведеного бюджету України (рис. 2.4).

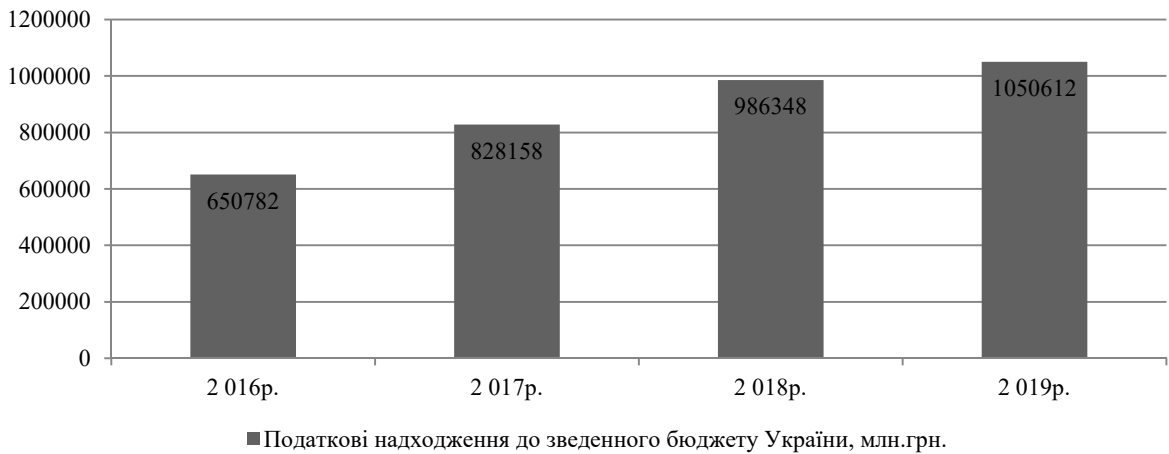

Рис. 2.4 – Динаміка податкових надходжень до зведеного бюджету України 2016-2019 рр., млн грн [2]

Щодо податку на додану вартість, то враховуючи суми бюджетних відшкодувань ПДВ все ж спостерігалось збільшення надходжень від даного податку. Згідно найактуальніших даних Державної казначейської служби України, у 2019 р. до зведеного бюджету України надійшло: ПДФО – 248652 млн грн, прибуткового податку – 118683 млн грн, ПДВ – 89061 млн грн.

Проаналізувавши особливості податкової системи України виділимо негативні чинники сучасної моделі податкової політики – надобтяжливість, нерівномірність та несправедливість розподілу податкового навантаження; недосконалі норми законодавства; корумпованість податкових відносин. Тому, дані негативні чинники заважають впроваджувати механізми ефективного розвитку українського суспільства.

2.2 Динаміка та структура податкових надходжень до Державного бюджету України

Найбільший приріст надходжень до бюджету в 2019 р. поступив за рахунок збільшення податкових надходжень, які становлять 988 млрд грн. (рис. 2.5).

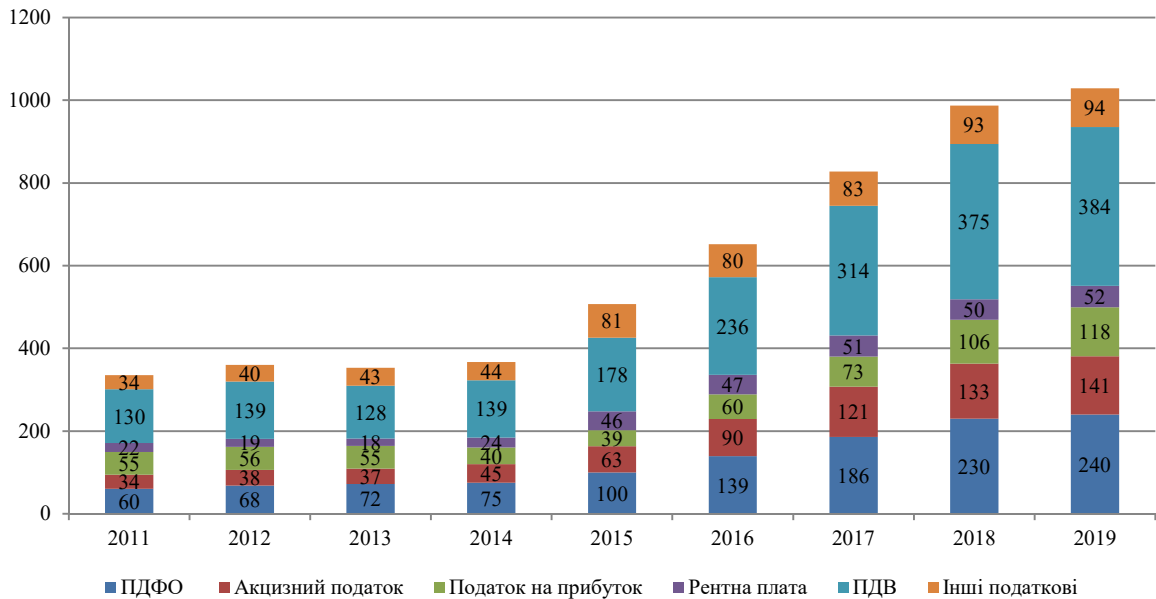

Рисунок 2.5 – Показники податкових надходжень до зведеного бюджету в період 2011-2019 рр. [3]

У 2019 р. фактична сума надходжень ПДФО та військового збору до зведеного бюджету на 11,1 млрд грн (22,7%) перевищує надходження у 2018 р. При цьому, сплачений з відсотків за депозитами ПДФО залишилися на рівні показника 2018 р.

Ставки оподаткування податком на доходи фізичних осіб (18%) та військовим збором (1,5%) у 2019 р. не змінилися. Основна ставка оподаткування підприємств у 2019 р. становила 18%. Надходження податку з підприємств до бюджету у 2019 р. збільшився на 0,1 млрд грн (0,3%) відповідно до 2018 р. [3].

У 2019 р. спостерігається пошвавлення споживчого попиту, що значно вплинуло на ріст надходжень податку на додану вартість з вироблених товарів в Україні.

Для збільшення кінцевих споживчих витрат домогосподарств на 24,5% р/р (номінально), приріст надходжень податку склав 15,9% р/р, без врахування надходжень від НАК «Нафтогаз України», приріст становив 21,5%.

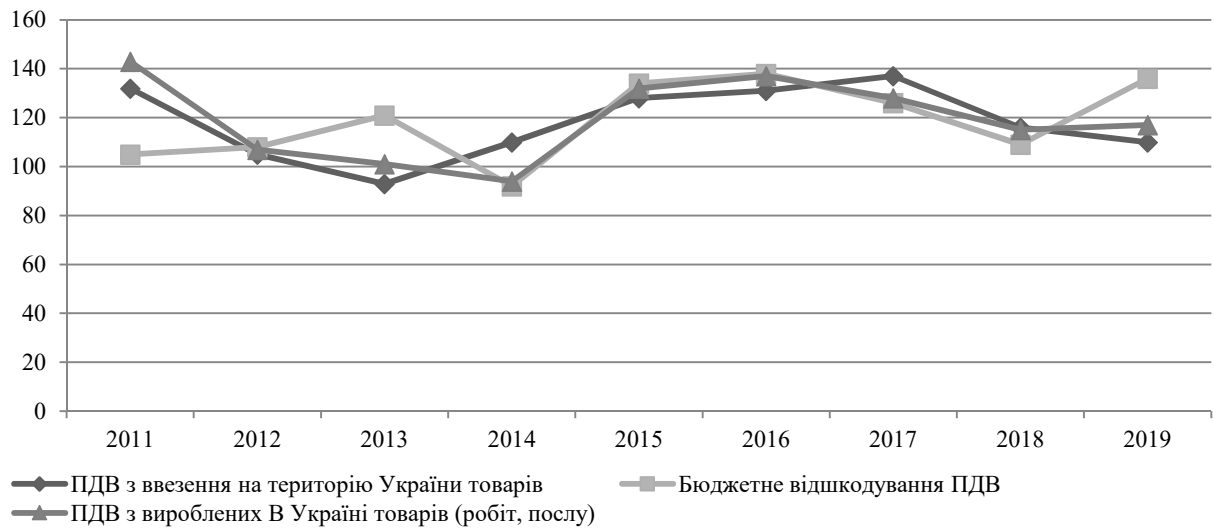

Рисунок 2.6 – Зміна надходжень та відшкодувань ПДВ 2011-2019 рр., % [3]

Доходи від ПДВ з ввезених на територію України товарів у 2019 р. зросли на 6,6% р/р при рості обсягів імпорту товарів на 7,2% р/р (доларах) та зміцненню середнього обмінного курсу гривні до долара США. У 2019 р. запровадили звільнення від оподаткування податком додану вартість з операцій на ввезення на митну територію України сонячних батарей та вітрогенераторів.

Експорт товарів у 2019 р. збільшився на 8,2% в порівнянні з 2018 р. Але, значне збільшення бюджетного відшкодування податку на додану вартість на 19,8 млрд грн збільшило приріст відшкодування до 34,9%.

Оцінимо показники динаміки надходжень місцевих податків та зборів до зведеного бюджету України (рис. 2.7).

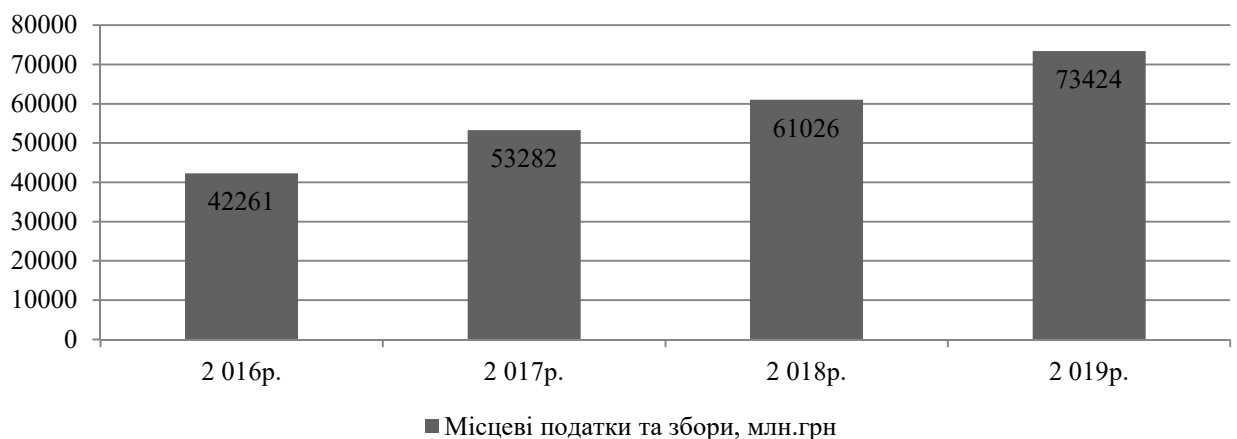

Рисунок 2.7 – Динаміка надходжень місцевих податків до зведеного бюджету України 2016-2019 рр., млн. грн [3]

Спостерігаємо позитивну динаміку надходжень протягом усього періоду. У 2019 р. цей показник збільшився на 73424 млн. грн.

Тому, порівняємо показники надходжень – планових з фактичними.

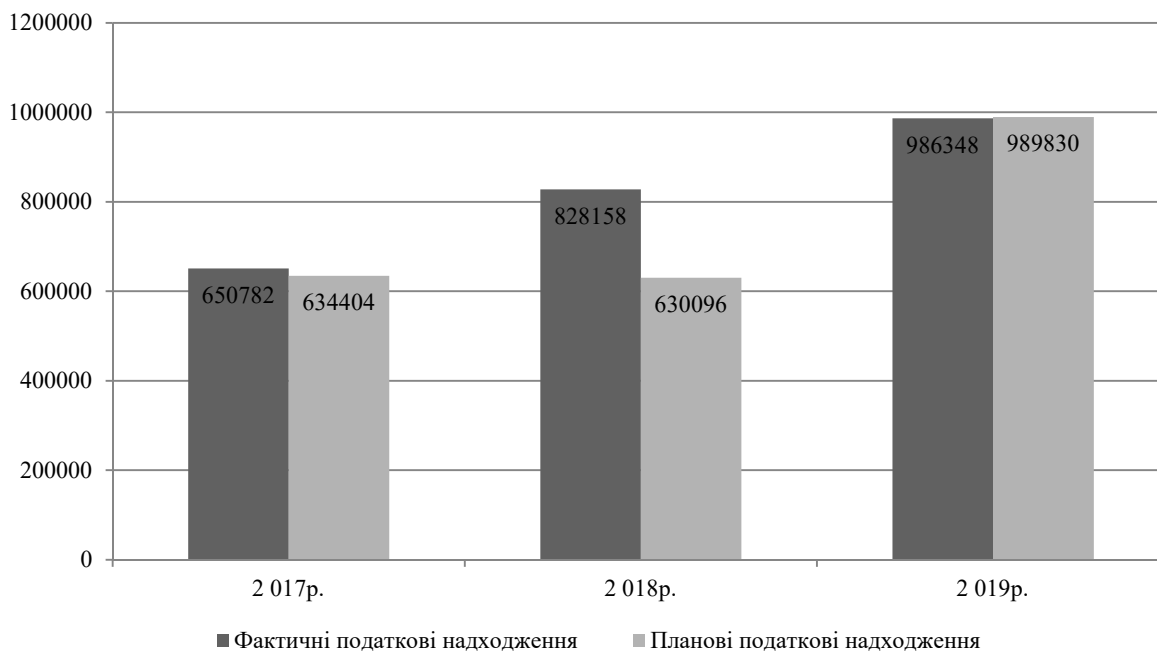

Рисунок 2.8 – Плановий та фактичний обсяг податкових надходжень до зведеного бюджету України 2017-2019 рр., млн. грн [3]

Проаналізувавши період з 2017-2019 рр. спостерігалось перевищення фактичних показників податкових надходжень над плановими, у 2019 р. (986348 млн грн та 989830 млн грн).

Показники дохідності сегменту загальнодержавного управління склали 37,5%, за видатками – 39,9% від ВВП. У 2019 р. ці показники мали 39,5% та 42,6% [3].

Аналіз дослідження показав, що необхідне удосконалення основних напрямків податкової системи України.

3 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

3.1 Напрями реформування податкової системи України

Податкова система України має негативний вплив на економіку, бізнес та державу, через великий вплив податкового навантаження. В економічному середовищі виникає тиск на всіх слабких учасників ринку, а більш впливові – отримують переваги. Тому, в суспільстві утворюється несправедлива конкуренція, розвиваються монополії, формується корупційна рента тощо.

Ефективне вдосконалення податкової системи – це важлива умова інтегрування України на міжнародний (світовий) ринок.

Саме через механізм реформування податкового законодавства України залежить подальший розвиток економічної системи. Сьогодні, в українському суспільстві інститути оподаткування мають негативний вплив деяких чинників, таких як:

- висока тінізація економіка та масштабна корупція;
- податковий тиск на всіх платників;
- незадоволеність суб'єктів (підприємців).

Слабкі позиції України в міжнародних рейтингах з ефективності системи оподаткування. Головними чинниками, які суттєво впливають на податкову систему України – є податкове навантаження та розмір податкових ставок. Вони перевантажують систему незначними податками – витратами на облік та контроль, які вищі від надходжень їх сплати.

Оподаткування в Україні має соціальну несправедливість – низький рівень добробуту населення (високі ставки податків). Для населення сплата податків – це додаткові навантаження (досить слабка податкова культура).

В Україні навантаження податкового тиску направлені на підприємства (прибуткові). Керівники підприємств шукають напрямки отримання податкових

пільг. В результаті пільгами користуються підприємства та галузі, у яких є потужності й можливості подолати кризу, розвиватися в довгостроковому пільговому режимі оподаткування для збільшення показників конкурентоспроможності національної економіки. Підприємства з ринковою орієнтацією – потребують фінансування для освоєння нових ринків, технологій, продуктів, але повинні платити значну частину податків. Тому, пільги є стимулятором розвитку тіньової економіки, масштабність яких в Україні експерти оцінюють в 50% від обсягу реального ВВП [27, с. 48-49].

Розглянемо основні моменти та напрямки, за допомогою яких можна реформувати податкову систему України (рис. 3.1).

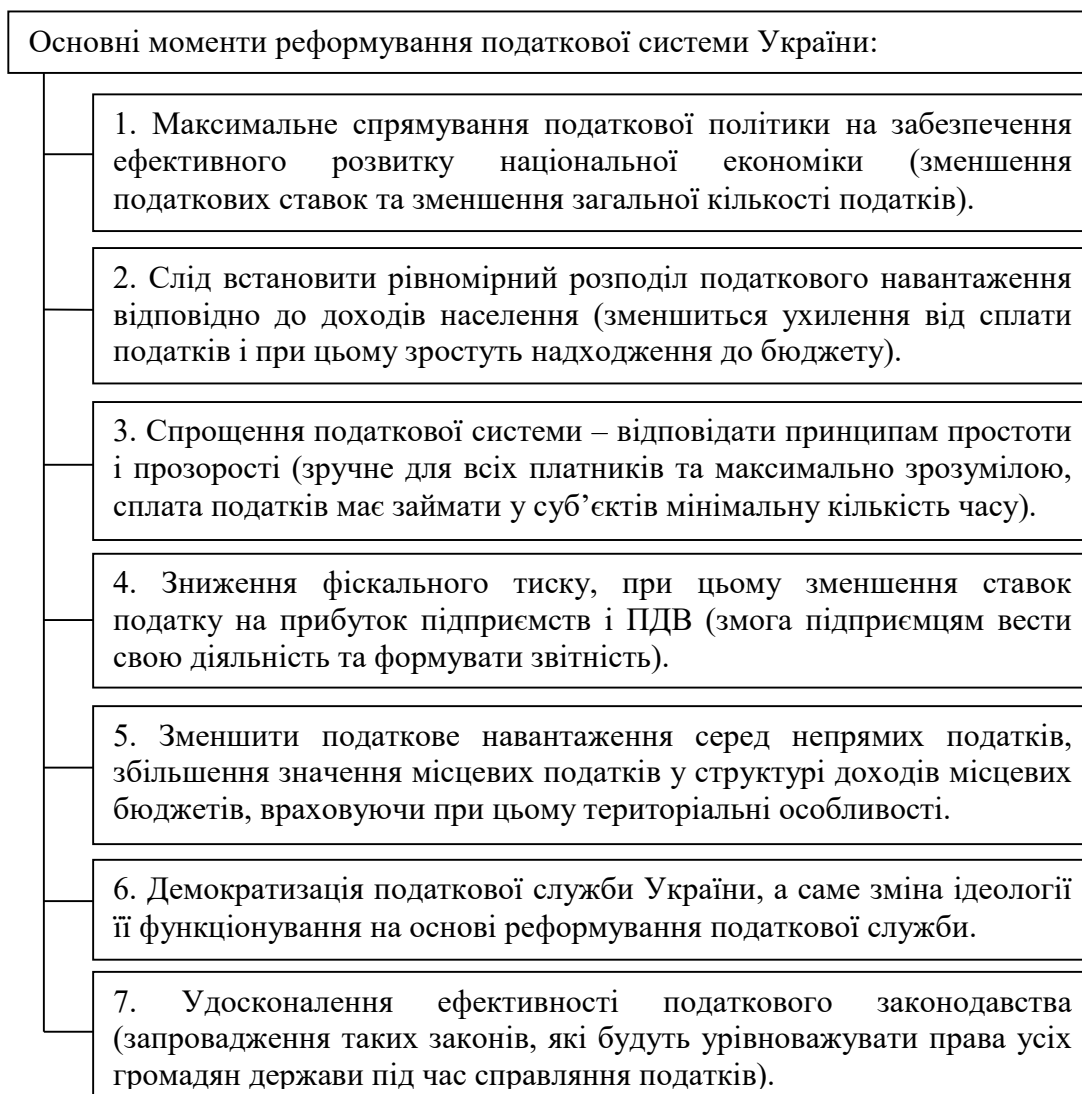

Рисунок 3.1 – Основні моменти та напрямки реформування податкової системи України [27, с. 49-50]

Зменшення податків в Україні можливо реалізувати тільки тоді, коли переглянути зобов'язання держави – соціальні гарантії, які фінансуються нею. Важливий вплив на податкову систему України мають: податки на майно, на землю та використання природних ресурсів (не залежать від обсягів виробництва й продажу, стабільні). Тому, дані податки обов'язково будуть поповнювати бюджет держави.

Створення сприятливих передумов економічного зростання через підприємницький потенціал та підтримку реалізації конкурентних переваг країни – повинно формувати головні цілі сучасних реформ в Україні.

3.2 Впровадження заходів з оптимізації системи оподаткування України

Ефективне перетворення податкової системи можливе з визначення цілей, забезпечення пріоритетів, проведення заходів, удосконалення механізмів за елементами податкової системи.

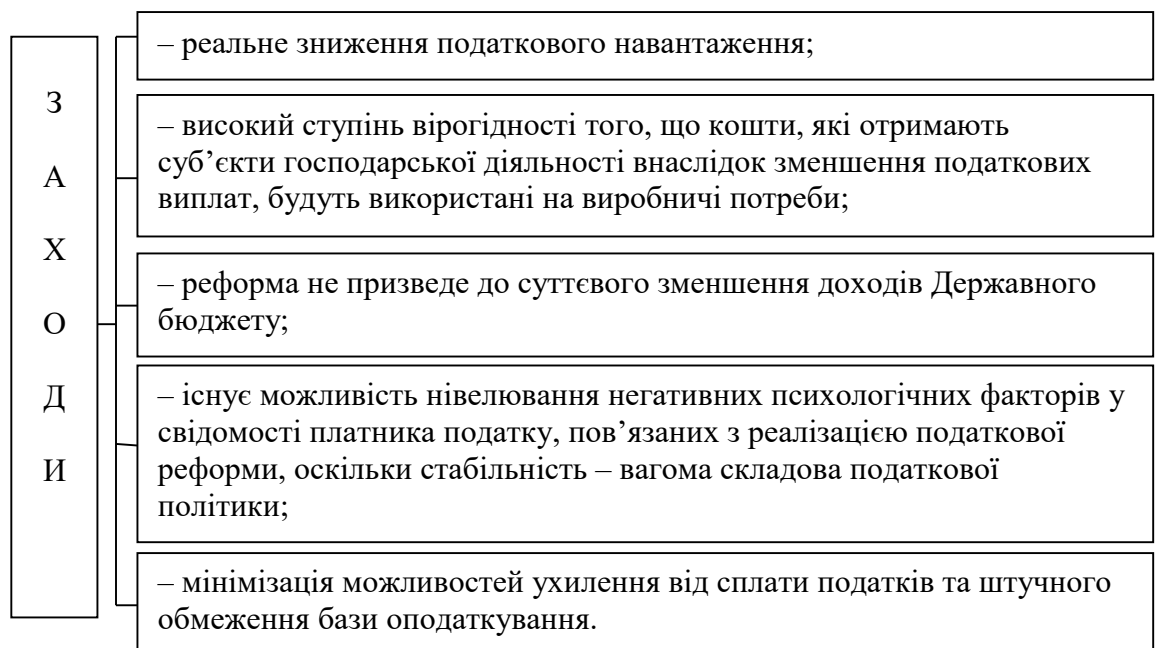

Рисунок 3.2 – Заходи з оптимізації системи оподаткування України [27, с. 48]

Прогнозні показники бюджету орієнтуються на 5% зростання реального ВВП₂. В таблиці 3.1 проаналізовані показники макроекономічного розвитку у 2018-2020 рр. [39, с. 75].

Таблиця 3.1 – Показники макроекономічного розвитку у 2018-2020 рр.

Показник	2018	2019 (о)	2020 (уряд)	2020 (НБУ)	Приріст 2019-2020, % (уряд)
Номинальний ВВП, млрд грн	3568,7	4046,2	4552,7	4392,1	13,9
ВВП, % реальна	3,6	2,8	3,3	3,5	-
Індекс споживчих цін, %	9,8	7,7	6,3	5,4	-
Індекс споживчих цін, %	10,8	8,7	7,4	5,7	-
Обмінний курс, грн за \$ (в середньому)	27,5	26,6	28,3	-	-
Мінімальна заробітна плата (у кінці року), грн/міс	3725	4174	4725	-	13,3
Середньомісячна заробітна плата, грн/міс	8866	10349	12053	-	16,7
Реальна зміна середньої заробітної плати, %	10,7	6,8	8,8	5,9	-
Експорт товарів та послуг, %	9,9	7,3	7,7	2,9	-
Імпорт товарів та послуг, %	12,8	7,7	8,1	4,2	-

Джерело: сформовано на основі даних [39, с. 74-79].

Межі показників дефіциту державного бюджету на 2020 р. складуть 2,1% від плануємого номінального ВВП, який менший від очікуваного показника 2019 р. (2,3%). Загалом показники доходів державного бюджету збільшаться на 3,5%, а видатки – на 20,7%.

Суттєво збільшаться надходження від ПДФО (до 19,3%) та податок від підприємств (+19,9%). Планування надходжень з ПДФО складе 19,3%, а середня зарплата може збільшитися на 16,6%, незмінними залишаться – кількість платників та ставки податку. Додатковими доходами від податку на прибуток планується отримати від збільшення прибутків підприємств на 15,1%, сплати податкових боргів, контрольних перевірок та інших.

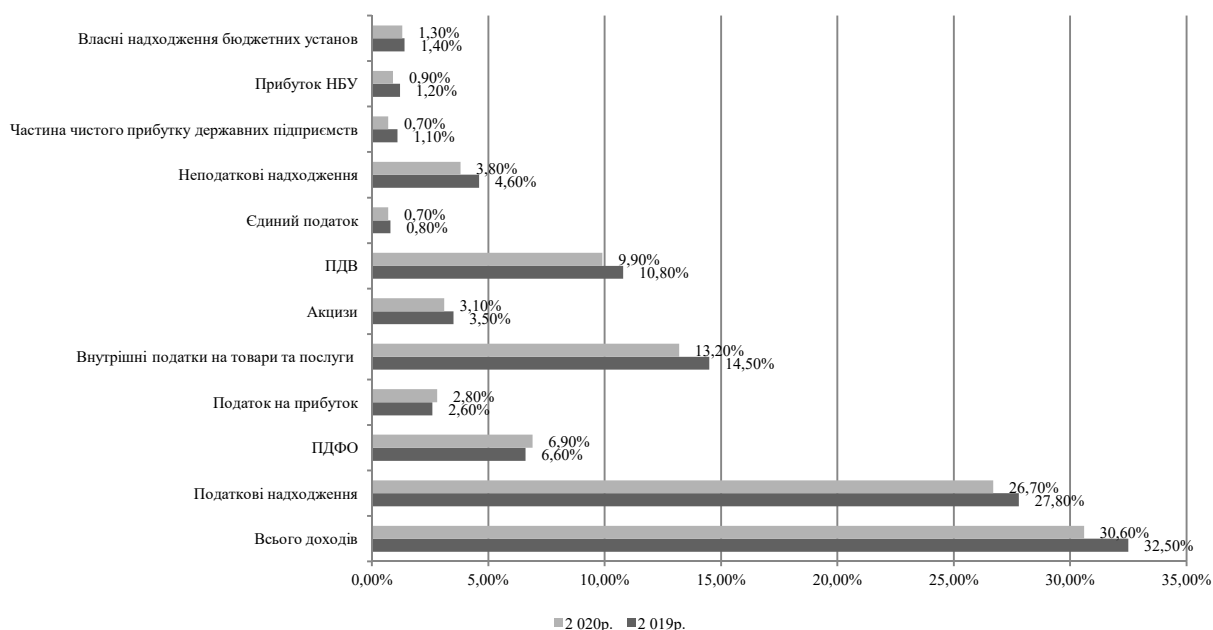

Рисунок 3.3 – Прогнозна структура доходів Державного бюджету України на 2019 р. та I півріччя 2020 рр., % ВВП [33, с. 10]

Загалом податкові надходження будуть 87,3% від зведеного бюджету та 26,7% від ВВП (85,4% та 27,7%). В 2020 р. планується одержати 307,3 млрд грн доходів від ЄСВ, це може вплинути на позитивні тенденції зростання показників податкового надходження у 2021 р. та збільшить бюджет на 1524,2 млрд грн (33,5% ВВП), що на 1,1 менше ніж в 2020 р.

Неподаткові надходження зменшаться у 2020 р. – 7,4%. За рахунок зменшення – 14,5% частки прибутку НБУ в бюджеті, й частки прибутків підприємств державної власності (-27%), норму його перерахувань зменшили з 75% до 50%.

Для налагодження всіх процесів податкової системи України необхідно дотримуватися роботи механізму економічних умов ринку. Для цього аналізують причини, які спричинили ці порушення (дисбаланс). До таких чинників відносяться: розбіжності системи заходів та дій держави в створенні податкової політики, реформуванні податкової системи; відсутність наукових джерел оподаткування, недосконалість проведення експертизи, незадовільна передбачуваність, оцінка законодавства та заходів податкових реформувальних.

ВИСНОВКИ

Податкові відносини виникають між формами власності направляючи фінансові потоки коштів платників податків до держави.

Податки – це сплата в обов'язковому порядку платежів фізичних та юридичних осіб до бюджету (центрального, місцевого), відповідно до визначених законом умов певної держави.

Основним завданням податку є утримання державних структур та їх фінансової підтримки. У Податковому Кодексі України існують поняття – податок та збір. Елементи оподаткування мають специфічні особливості податків, які організовують процеси фіскальних правовідносин учасників ринку. Державі, як суб'єкту економіки, потрібні кошти, тому податки є джерелом цих надходжень. Саме формування розвиненої податкової системи є вагомим економічним регулятором ринкових відносин (механізмом управління).

Податкова система – це складна структура, яка поєднує елементи. Елементами податкової системи – це податки, збори та інші обов'язкові платежі. Оподаткування виконується відповідно до системи певної країни.

Законодавство встановлює податки, їх стягнення, визначає права й обов'язки платників, повноваження. В системі оподаткування існують: тверді, пропорційні, прогресивні та регресивні ставки податків. Вибір елементів податкової системи України є основою для мобілізації коштів в певному обсязі. Визначення розміру коштів залежить від видів податків.

Податкова система – складається з податків, зборів, внесків до бюджету, обов'язкових платежів, цільових фондів, які функціонують на законодавчому рівні.

Налагоджена податкова система це відображення ефективної податкової політики кожної держави, тому проаналізуємо сучасний стан податкової системи України. Сучасна податкова система України складається із державних та місцевих податків й зборів. Загальнодержавні податки та збори встановлюються Податковим кодексом, обов'язкові до сплати в межах України.

У 2019 р. фактична сума надходжень ПДФО та військового збору до зведеного бюджету на 11,1 млрд грн (22,7%) перевищує надходження у 2018 р. При цьому, сплачений з відсотків за депозитами ПДФО залишилися на рівні показника 2018 р.

Ставки оподаткування податком на доходи фізичних осіб (18%) та військовим збором (1,5%) у 2019 р. не змінилися. Основна ставка оподаткування податку на прибуток підприємств у 2019 р. становила 18%. Надходження податку на прибуток підприємств до зведеного бюджету у 2019 р. збільшився на 0,1 млрд грн (0,3%) відповідно до 2018 р.

У 2019 р. спостерігається поживлення споживчого попиту, що значно вплинуло на ріст надходжень податку на додану вартість з вироблених товарів в Україні. Для збільшення кінцевих споживчих витрат домогосподарств на 24,5% р/р (номінально), приріст надходжень податку склав 15,9% р/р, без врахування надходжень від НАК «Нафтогаз України», приріст становив 21,5%.

В період з 2017-2019 рр. спостерігалось перевищення фактичних показників податкових надходжень над плановими, у 2019 р. (986348 млн грн та 989830 млн грн). Показники дохідності сегменту загальнодержавного управління склали 37,5%, за видатками – 39,9% від ВВП. У 2019 р. ці показники мали 39,5% та 42,6%.

Проаналізувавши особливості податкової системи України виділимо негативні чинники сучасної моделі податкової політики – надобтяжливість, нерівномірність та несправедливість розподілу податкового навантаження; недосконалі норми законодавства; корумпованість податкових відносин. Тому, дані негативні чинники заважають впроваджувати механізми ефективного розвитку українського суспільства.

Податкова система України має негативний вплив на економіку, бізнес та державу, через великий вплив податкового навантаження. В економічному середовищі виникає тиск на всіх слабких учасників ринку, а більш впливові – отримують переваги. Тому, в суспільстві утворюється несправедлива конкуренція, розвиваються монополії, формується корупційна рента тощо.

Ефективне удосконалення податкової системи – це важлива умова інтегрування України на міжнародний (світовий) ринок.

Саме через механізм реформування податкового законодавства України залежить подальший розвиток економічної системи. Сьогодні, в українському суспільстві інститути оподаткування мають негативний вплив деяких чинників, таких як: висока тінізація економіка; масштабна корупція; податковий тиск на всіх платників; незадоволеність суб'єктів (підприємців).

Слабкі позиції України в міжнародних рейтингах з ефективності системи оподаткування. Головними чинниками, які суттєво пливають на податкову систему України – є податкове навантаження та розмір податкових ставок. Вони перевантажують систему незначними податками – витратами на облік та контроль, які вищі від надходжень їх сплати.

Для налагодження всіх процесів податкової системи України необхідно дотримуватися роботи механізму економічних умов ринку. Для цього аналізують причини, які спричинили ці порушення (дисбаланс). До таких чинників відносяться: розбіжності системи заходів та дій держави в створенні податкової політики, реформуванні податкової системи; відсутність наукових джерел оподаткування, недосконалість проведення експертизи, незадовільна передбачуваність, оцінка законодавства та заходів податкових реформуваль.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Закон України «Про систему оподаткування» № 1251-XII від 25.05.1991. URL: // http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T125100.html (дата звернення: 08.04.2020).
2. Закон України «Про податок на додану вартість» № 168/97-ВР від 03.04.1997 р.; № 2505-IV від 25.03.2005 р. URL: // zakon.rada.gov.ua/laws/show/168/97-%D0%B2%D1%80. (дата звернення: 08.04.2020).
3. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» № 283/97-ВР від 22.05.1997 р.; № 349-IV від 24.12.2002 р. URL: // zakon.rada.gov.ua/laws/show/283/97-%D0%B2%D1%80. (дата звернення: 11.04.2020).
4. Закон України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетом і державними цільовими фондами» № 2181-III від 21.12.2000 р. URL: // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2181-14. (дата звернення: 08.04.2020).
5. Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» з 889-IV від 22.05.2003 р. URL: // zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-15. (дата звернення: 10.04.2020).
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення» № 799-VI від 25.12.2008 р. URL: // zakon.rada.gov.ua/laws/show/799-17 (дата звернення: 08.04.2020).
7. Податковий кодекс України від 24.12.2015 №909-VIII. – URL: // sfs.gov.ua/nk. (дата звернення: 10.04.2020).
8. Артюх О.В., Кейдалюк С.О. Особливості бухгалтерського обліку некомерційних організацій. *Інфраструктура ринку*. 2019. №32. С.398–401.
9. Аудит: підручник / наук. ред. І. І. Пилипенка; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. 643 с.

10. Баранов С.О. Ухилення від сплати податків як основний чинник тіньової економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. №12. С. 102–106.
11. Барін О.Р. Принцип справедливості як один з основоположних принципів оподаткування. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. №5. С. 162–164.
12. Бедринець М.Д., Фінансовий менеджмент у малому бізнесі навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 352 с.
13. Бобошко Л.І. Світовий досвід оподаткування майна та можливості його використання в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 8. С. 941–945.
14. Бобошко Л. І. Транспортний податок в Україні: стан та перспективи. *Збірник наукових праць Університету Державної фіскальної служби України*. 2017. № 1. С. 25–36.
15. Богатирьова Є. М. Механізм реалізації податкової реформи. *Економіка та держава: міжнародний науково-практичний журнал*. 2015. №8. С. 43–46
16. Бондарчук Н. Проблеми правового регулювання медіації в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №10. С. 209–214.
17. Бортнік Н.В. Організація податкового менеджменту на підприємстві. *Економіка та управління підприємством*. 2017. №2. С.1–8.
18. Брік С.В. Деякі особливості організації бухгалтерського обліку та аудиту ОСББ. *Журнал Київського університету ринкових відносин. Економіка. Бізнес-адміністрування. Право*. №2(2). 2017. С. 243–253.
19. Буркова Л.А. Дослідження теоретичних аспектів податкового менеджменту та прийняття рішень щодо необхідності його удосконалення. *Фінансовий простір*. 2018. №1. С.12–29.
20. Голоядова Т.О. Необхідність законодавчого запровадження медіації для вирішення податкових спорів в Україні. *Молодий вчений*. 2016. №8 (35). С.76.

21. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В.Д. Лагутін, Ю.І. Боровик, О.В. Вертелева та ін.; за ред. В.Д.Лагутіна. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.
22. Демченко О.С. Співвідношення прямих і непрямих податків у податковій системі України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 10. С. 44–50.
23. Думчиков М. О. Використання досвіду країн ЄС у побудові якісної податкової системи. *National law journal: theory and practice*. 2017. №5 (27). С. 73–78.
24. Жалило Ю. А. Теорія і практика формування ефективної економічної стратегії держави: [монографія] / Ю. А. Жалило. Київ: НИСС, 2019. 336 с.
25. Клепанчук О. Ю. Удосконалення механізмів адміністрування податкових платежів в умовах фінансової підтримки розвитку малого бізнесу. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна*. 2017. Вип. 27(2). С. 140–145.
26. Крисоватий А.І. Сущность и концептуальные основы формирования налоговой политики в условиях евроинтеграционных процессов. *Економіка України*. №1(642). 2016. С. 35–51.
27. Курінний В.Г., Аспекти розвитку податкової системи України. *Матеріали Міжнародної наукової-практичної конференції «Економіка і менеджмент 2019: економіко-управлінські аспекти розвитку соціально-економічних систем»*. Дніпро: Біла К. О., 2019. Том 8, с. 48–49.
28. Кушина О. Використання хмарних сервісів: облік і податки. *Бібліотека баланс. «Електронне життя підприємства (інтернет, зв'язок, електронний документообіг)*. №10. 2019. с.53–58.
29. Лемішко О.О.Регулюючий вплив податкового навантаження на економічні процеси у сільському господарстві. *Молодий вчений*. 2016. №9 (36). С.54–60.
30. Леонов С.В., Бойко А.О., Миненко С.В., Ревенко А.В. Оцінювання рівня втрат державного бюджету від незаконних дій економічних агентів. *Фінансові дослідження*. 2018. №2. С. 1–10.

31. Мацелик Т. О., Шапочкіна М. В. Стимулююча податкова політика в системі правового регулювання діяльності інноваційно-активних суб'єктів господарювання. *Фіскальна політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції*. Вінниця: «Нілан-ЛТД», 2017. С. 221–224.
32. Медведєв М. Ю. Міжнародний досвід публічного адміністрування в податкових системах країн ЄС та його значення для України. *Право та державне управління*. 2017. №4. С.132–137.
33. Мельник В. М., Кошук Т. В. Податкова політика України в умовах імплементації угоди про асоціацію з Європейським Союзом. *Фінанси України*. 2016. №7. С. 7–25.
34. Мельник М. І. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. 330 с.
35. Миколаєць А.П. Податковий контроль: теоретичні засади і практика застосування в умовах реформування економіки України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. №12. С.76–80.
36. Музиченько К.М. Податок на нерухоме майно та посилення його ролі у формуванні доходів місцевих бюджетів України. *Молодий вчений*. 2018. № 11 (63). С.1180–1184.
37. Офіційний сайт Державної податкової служби України. Інформаційні повідомлення. URL: <http://sfs.gov.ua>
38. Пирога І. С. Забезпечення права платників податків на автоматичне відшкодування ПДВ. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип.2.Ч.3. С. 17–21.
39. Пирога І. С. Оптимізація податкової системи України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Випуск 6. Том 2. С. 74–79.
40. Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України: збірник матеріалів II науково-практичного круглого столу (м. Ірпінь, 16-17 травня 2019р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2019. 187 с.

41. Райнова Л. Б. Оподаткування пенсій в Україні в контексті зарубіжного досвіду. *Наукові праці НДФІ*. 2018. №3(84). С. 143–158.
42. Райнова Л.Б. Щодо питання про рівень впливу зниження податкового навантаження на масштаби тіньової економіки. *Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів*: зб. матер. наук.-практ. конференції, 22 грудня 2015 р. / Нац. унів. ДПС України, Наук.-досл. центр з проблем оподатк., Асоціація українських правників. Ірпінь, 2015. С. 143-146.
43. Сідельникова Л.П. Ефективність податкових джерел формування бюджетних ресурсів держави. *Фінанси України*. №9, 2015. С. 45-60.
44. Соколовська А.М., Райнова Л.Б. Теоретична модель податкової системи, орієнтованої на економічне зростання. *Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України*: кол. моногр. / за ред. Т.І. Єфименко. К.: ДННУ «Акад. фін. управління». 2015. С. 263–273.
45. Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 березня 2019р.). Частина 2. Дніпро: НМетАУ, 2019. 545 с.
46. Ткачик Ф., Хома Х. Податковий контроль у сфері виявлення ризиків з ПДВ. *Світ фінансів*. №2(47). 2016. С.113–122.
47. Соколов А. О. Медіація як альтернативний (позасудовий) спосіб вирішення податкових спорів в Україні: постановка проблеми. *Правова позиція*. 2018. №2 (21). С. 87–90.
48. Трансформаційні процеси у податковій системі України: монографія. / [Волохова І. С., Луніна І. О., Слатвінська М. О., Хомутенко А. В. та ін.]; за ред. д-ра екон.наук І. С. Волохової. Одеса: Атлант, 2018. 383 с.

49. Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки: збірник тез Податкового конгресу (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 713 с.
50. Фінанси: державні, корпоративні, міжнародні: підручник для ВНЗ / В. О. Онищенко [та ін.]; М-во освіти і науки України, Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кондратюка. Київ: Центр учб. літ., 2016. 600 с.
51. Фінансовий аналіз: навч. посібник / І. О. Школьник [та ін.]; за заг. ред. І. О. Школьник; Держ. вищ. навч. закл. «Укр. акад. банків. справи Нац. банку України», Каф. фінансів. Київ: Центр учб. літ., 2016. 368 с.
52. Фіщук Л. Сутність митного адміністрування в умовах інтеграційних процесів. *Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики в глобалізації: зб. тез доп. XII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених*. Тернопіль: ТНЕУ. 2015. С. 218–219.
53. Фуга К.С. Вплив податкового навантаження на діяльність підприємств. Проблеми економіки, менеджменту та сільської кооперації: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. 2015. С. 396.
54. Чорна Н. А. Незалежність аудиту: етичний або технічний аспект. *Аудитор України*. 2017. №19. С. 17–21.
55. Global Competitiveness Index 2017-2018 / World Economic Forum. – 2017. – URL: // <https://widgets.weforum.org/global-competitiveness-report-2017>.
56. Tax Function of the Future series – URL: // www.pwc.com/taxfunctionofthefuture.
57. Digital revolutions in public finance / editors: Sanjeev Gupta, Michael Keen, Alpa Shah, and Geneviève Verdier. [Washington, DC]: International Monetary Fund, 2017.
58. Zalizko V. D. Representative Model of Economic Development for an Agricultural Enterprise in the Context of Socioeconomic Rural Space Formation/ V. D. Zalizko, I. L. Fedun, V.I.Martynenkov // *Montenegrin Journal of Economics* Vol. 13, No. 3 (2017). – P. 53–62.